

Sytuacja na rynku kredytowym
wyniki ankiety do przewodniczących
komitetów kredytowych

I kwartał 2011

Podsumowanie wyników ankiety

W IV kwartale 2010 r. kryteria udzielania kredytów dla gospodarstw domowych uległy dalszemu zaostrzeniu. W ujęciu netto kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw zostały nieznacznie złagodzone, z wyjątkiem kredytów długoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw (nieznaczne zaostrzenie).

Banki nadal łagodzą warunki kredytowania związane z kosztami obsługi kredytów dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

Wśród przyczyn łagodzenia warunków kredytowania banki wymieniają presję konkurencyjną oraz niższe ryzyko związane z przewidywaną sytuacją gospodarczą. Zaostrzenie kryteriów udzielania kredytów dla gospodarstw domowych było przede wszystkim wynikiem dostosowań do Rekomendacji T.

Kredyty dla przedsiębiorstw

- Polityka kredytowa: większość banków nie zmieniła kryteriów kredytowych, obniżając przy tym pobierane marże i wymagania odnośnie zabezpieczeń.
- Popyt na kredyt: wzrósł popyt na kredyty dla przedsiębiorstw.
- Oczekiwania na I kwartał 2011 r.: brak zmian polityki kredytowej wobec dużych przedsiębiorstw oraz złagodzenie polityki względem małych i średnich przedsiębiorstw. Banki spodziewają się wzrostu popytu na kredyt przede wszystkim w segmencie kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Kredyty mieszkaniowe

- Polityka kredytowa: 90% banków zaostrzyło kryteria przyznawania kredytów; banki obniżyły pobierane marże i pozaodsetkowe koszty kredytów.
- Popyt na kredyt: w ujęciu netto banki zanotowały spadek popytu na kredyty mieszkaniowe, ale odpowiedzi były zróżnicowane.
- Oczekiwania na I kwartał 2011 r.: banki oczekują wyższego popytu na kredyty mieszkaniowe; w ujęciu netto zamierzają zaostrzyć politykę kredytową.

Kredyty konsumpcyjne

- Polityka kredytowa: trzy czwarte banków zaostrzyło kryteria udzielania kredytów; banki obniżyły koszty obsługi kredytów, ale zwiększyły marże dla klientów o wyższym ryzyku i zmniejszyły maksymalną kwotę kredytu.
- Popyt na kredyt: banki odczuły spadek popytu na kredyt konsumpcyjny.
- Oczekiwania na I kwartał 2011 r.: banki przewidują zaostrzenie polityki kredytowej (odpowiedzi były jednak zróżnicowane) i w ujęciu netto oczekują nieznacznego wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne.

Syntetyczne wyniki ankiety

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na przełomie grudnia 2010 r. i stycznia 2011 r. **wśród 29 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi 82%.**

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny, odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w IV kwartale 2010 r., jak również przewidywania banków na I kwartał 2011 r.

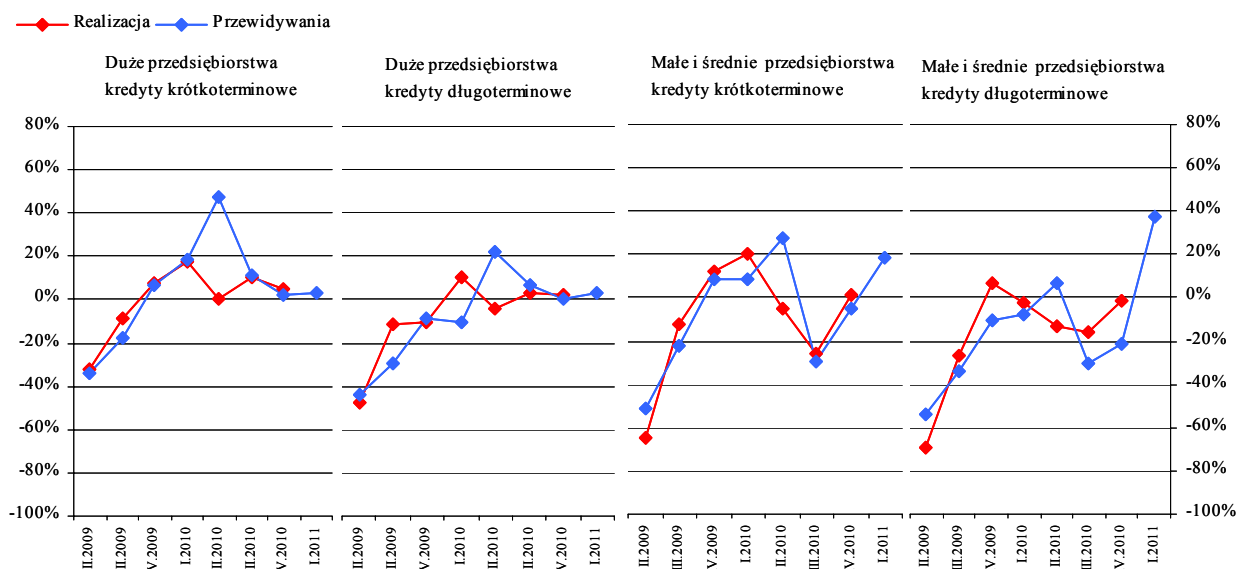
Kredyty dla przedsiębiorstw

W IV kwartale 2010 r. wzrósł odsetek banków deklarujących brak zmian polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw (zob. wykres 1). W ujęciu netto kryteria przyznawania kredytów zostały złagodzone w przypadku dużych przedsiębiorstw oraz kredytów krótkoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Polityka kredytowa została zaostrzona w segmencie kredytów długoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Większość banków deklarujących zmiany kryteriów kredytowych określiła je jako nieznaczące¹.

Stabilizacja kryteriów kredytowych w IV kwartale 2010 r. była zgodna z przewidywaniami banków, wyrażonymi na koniec III kwartału 2010 r. Wyjątek stanowiły kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw, dla których banki prognozowały silniejsze zaostrzenie polityki kredytowej (zob. wykres 1).

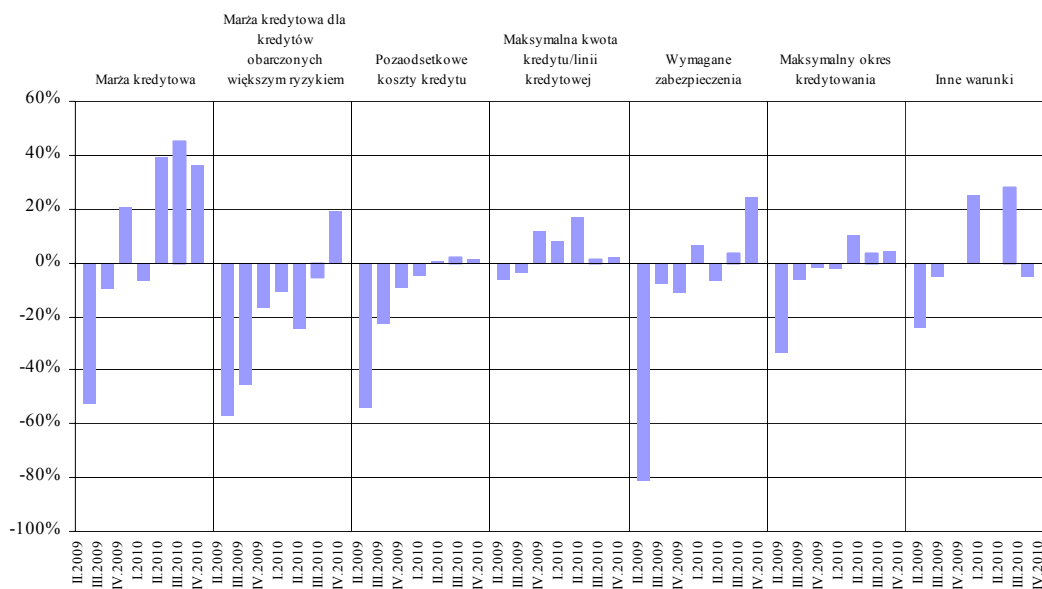
¹ Banki dysponują możliwością gradacji zmian kryteriów (warunków) udzielania kredytów. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: kryteria (warunki) zostały znacznie zaostrzone, kryteria (warunki) zostały nieznacznie zaostrzone, kryteria (warunki) nie zostały zmienione, kryteria (warunki) zostały nieznacznie złagodzone, kryteria (warunki) zostały znacznie złagodzone.

Wykres 1
Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

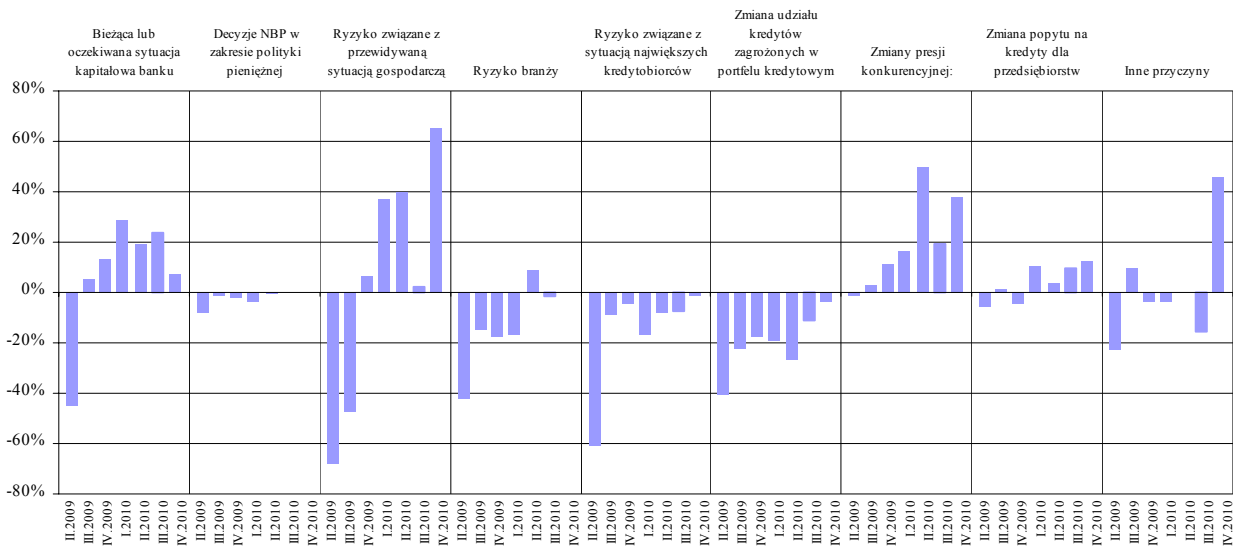
Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrożenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

Wykres 2
Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

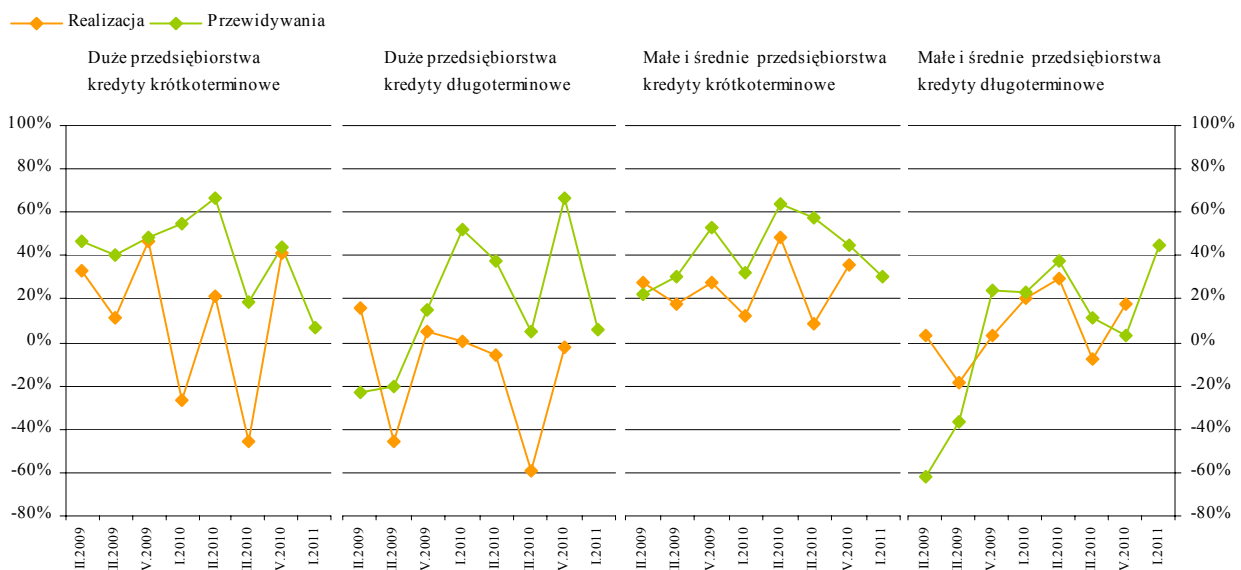
Trzeci kwartał z rzędu banki obniżyły marże na kredytach udzielanych przedsiębiorstwom (procent netto około 36%). Po raz pierwszy od II kwartału 2005 r. banki zadeklarowały spadek marż również w przypadku kredytów obciążonych wyższym ryzykiem (procent netto około 19%). Podobnie jak w poprzednim kwartale, złagodzone zostały wymagania odnośnie zabezpieczeń kredytowych (procent netto około 24%). Pozostałe warunki kredytowania przedsiębiorstw nie uległy znacznym zmianom (zob. wykres 2).

Wykres 3
Przyczyny zmian polityki kredytowej

Wśród przyczyn łagodzenia polityki kredytowej banki wymieniały najczęściej niższe ryzyko związane z przewidywaną sytuacją gospodarczą oraz czynniki nieuwzględnione w ankiecie (procent netto odpowiednio 65% i około 46%). Do czynników takich ankietowane banki zaliczały zmiany wewnętrznych metod oceny ryzyka i kalkulacji kosztów kredytu. W porównaniu z poprzednim kwartałem zwiększył się odsetek banków deklarujących wzrost presji konkurencyjnej (procent netto około 38%), zarówno ze strony innych banków (około 76% ogółu banków), jak i nie-bankowych instytucji finansowych (około 38% ogółu banków). Około 13% banków uzasadniło łagodzenie polityki kredytowej wzrostem popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw, a około 7% wskazało na korzystną sytuację kapitałową (zob. wykres 3).

Wykres 4
Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

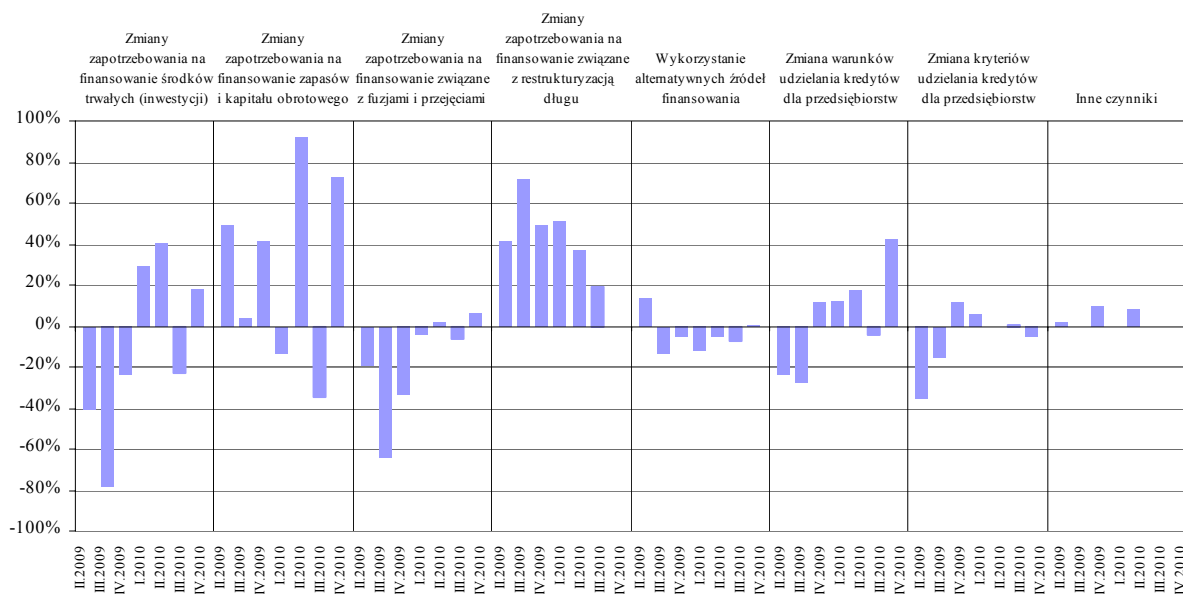
Banki, które zaostrzyły politykę kredytową, tłumaczyły to przede wszystkim wzrostem udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym (procent netto około 4%). Z odpowiedzi banków wynika, że znaczenie tego czynnika maleje jednak systematycznie od kilku kwartałów.

Ankietowane banki odnotowały w IV kwartale 2010 r. wzrost popytu na kredyty dla przedsiębiorstw (zob. wykres 4). Zdaniem banków wzrost popytu dotyczył w szczególności kredytów krótkoterminowych, zarówno w przypadku dużych, jak i małych i średnich przedsiębiorstw (procent netto odpowiednio około 41% i około 36%).

W segmencie kredytów długoterminowych banki odczuły wzrost popytu ze strony małych i średnich przedsiębiorstw (procent netto około 17%). Większość ankietowanych banków nie stwierdziła zmian popytu na kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw, choć w ujęciu netto popyt na ten rodzaj kredytów obniżył się nieznacznie (procent netto około -2%). Banki określiły zmiany popytu jako nieznaczne².

Wzrost popytu na kredyty krótkoterminowe dla przedsiębiorstw był zgodny z oczekiwaniami sformułowanymi przez banki w III kwartale 2010 r. Przewidywania banków odnośnie kredytów długoterminowych nie sprawdziły się. W przypadku dużych przedsiębiorstw większość banków oczekiwała wzrostu popytu na kredyt długoterminowy, zaś w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw spadek i wzrost popytu przewidywała podobna liczba banków.

Wykres 5
Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

Wzrost popytu na kredyt wynikał przede wszystkim ze wzrostu zapotrzebowania na finansowanie zasobów i kapitału obrotowego w IV kwartale 2010 r. (zob. wykres 5). Odpowiedzi takiej udzieliło około 73% banków, oceniając jednocześnie wpływ tego czynnika na popyt na kredyt jako nieznaczny³. Około 42% banków wśród

² Banki dysponują możliwością gradacji siły zmian popytu na kredyt. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wzrost popytu, nieznaczny wzrost popytu, brak zmian popytu, nieznaczny spadek popytu, znaczny spadek popytu.

³ Banki dysponują możliwością gradacji siły wpływu poszczególnych czynników na zmiany popytu na kredyt. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wpływ na wzrost popytu, nieznaczny wpływ na wzrost popytu, brak wpływu na zmianę popytu, nieznaczny wpływ na spadek popytu, znaczny wpływ na spadek popytu.

przyczyn wzrostu popytu wymieniło złagodzenie warunków kredytowania przedsiębiorstw, a około 18% wskazało na wzrost zapotrzebowania na finansowanie środków trwałych (inwestycji). Ankietowane banki nie odnotowały w IV kwartale 2010 r. zmian w popycie na kredyt, wynikających z restrukturyzacji długu. Wśród czynników ograniczających popyt na kredyt dla przedsiębiorstw banki zidentyfikowały wyłącznie zaostrenie kryteriów kredytowych (procent netto około 5%).

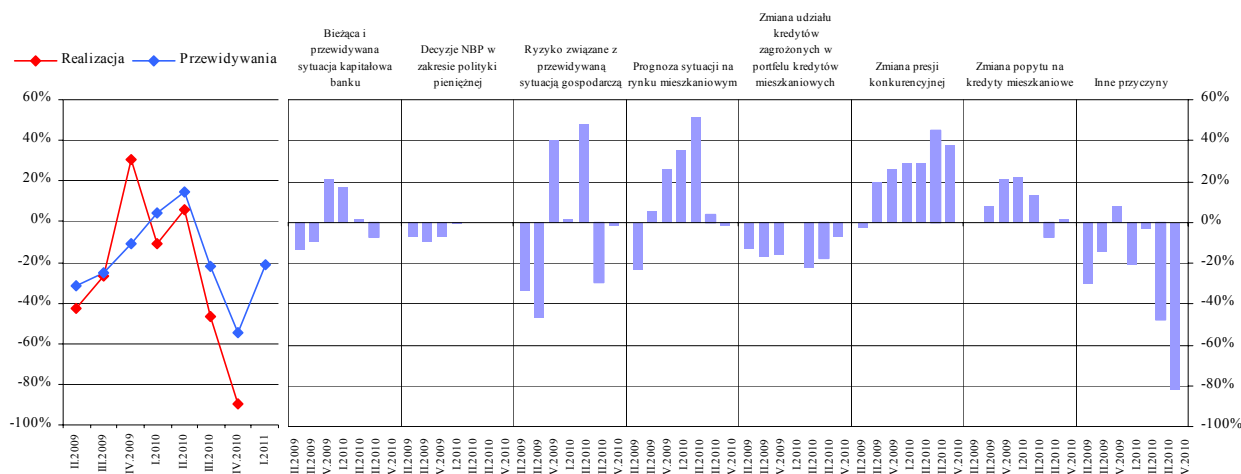
W I kwartale 2011 r. zmiany polityki kredytowej dotyczyć będą przede wszystkim sektora małych i średnich przedsiębiorstw (zob. wykres 1). Złagodzenie polityki kredytowej w tym segmencie przewiduje około 38% banków dla kredytów długoterminowych i około 18% banków dla kredytów krótkoterminowych. W przypadku dużych przedsiębiorstw zdecydowana większość *ogółu* banków zadeklarowała brak zmian polityki kredytowej w I kwartale 2011 r., a w ujęciu netto złagodzenie przewiduje nieco ponad 3% banków.

Ankietowane banki oczekują wzrostu popytu na kredyt ze strony małych i średnich przedsiębiorstw w I kwartale 2011 r. (zob. wykres 4). Takiej odpowiedzi udzieliło około 30% banków dla kredytów krótkoterminowych i około 45% dla kredytów długoterminowych. Większość banków określiła oczekiwany wzrost popytu jako nieznaczny. W segmencie kredytów dla dużych przedsiębiorstw, banki oczekują nieznacznego wzrostu popytu zarówno dla kredytów krótko- jak i długoterminowych (procent netto odpowiednio 7% i 6%).

Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

W IV kwartale 2010 r. niemal 90% banków zaostrzyło kryteria przyznawania kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych (zob. wykres 6). Około 12% ogółu banków określiło zaostrenie polityki kredytowej jako znaczne. Zaostrenie polityki kredytowej w IV kwartale 2010 r. było silniejsze niż przewidywania banków sformułowane na koniec poprzedniego kwartału.

Wykres 6
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty mieszkaniowe

Warunki udzielania kredytów mieszkaniowych zostały złagodzone, bądź nie uległy zmianie (zob. wykres 7). Około 53% banków obniżyło marże kredytowe (łagodzenie polityki kredytowej w tym zakresie miało miejsce piąty kwartał z rzędu), a około 11% zmniejszyło pozaodsetkowe koszty kredytów. W obydwu przypadkach banki określiły zmiany jako nieznaczne. W IV kwartale 2010 r. banki nie kontynuowały zaostrenia warunków kredytowych w zakresie wymaganych zabezpieczeń oraz udziału własnego kredytobiorcy w inwestycji – warunki te pozostały niezmiennicze w porównaniu z poprzednim kwartałem. Część banków zaostrzyła warunki udzielania kredytów mieszkaniowych nieuwzględnione w ankiecie. Odpowiedzi takiej udzieliło około 70% banków, zaostrenie dotyczyło przede wszystkim procedur oceny zdolności kredytowej w związku z wdrożeniem zapisów Rekomendacji T⁴. Ponad jedna czwarta banków ogółem określiła zmianę jako znaczną.

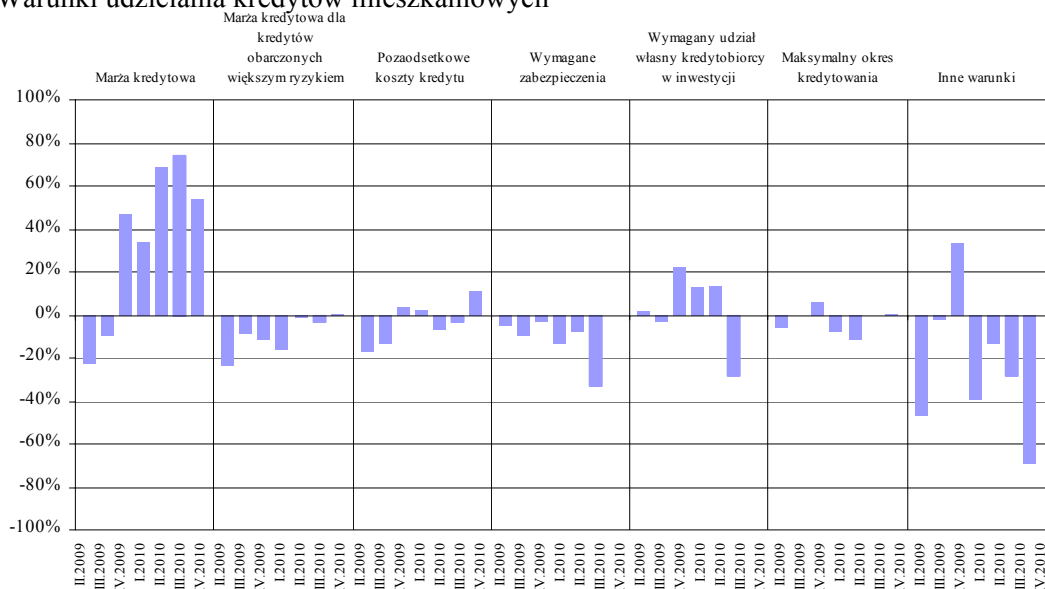
Podobnie jak w poprzednim kwartale, banki tłumaczyły zaostrenie polityki kredytowej koniecznością wdrożenia Rekomendacji T, wymieniając ją wśród czynników nieuwzględnionych w ankiecie (zob. wykres 6). Takiej odpowiedzi udzieliło około 82% banków, zaś niemal jedna trzecia ogółu banków oceniła wpływ tego czynnika jako znaczny. Z odpowiedzi banków wynika, że coraz mniejszy wpływ na politykę kredytową mają zmiany udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów mieszkaniowych (procent netto około -8%) oraz ryzyko związane z przyszlą sytuacją gospodarczą (procent netto około -2%).

Głównym czynnikiem skłaniającym banki do łagodzenia polityki kredytowej była w dalszym ciągu presja konkurencyjna na rynku (procent netto około 38%). Banki wskazywały zarówno na konkurencję ze strony innych banków uniwersalnych i hipotecznych, jak i nie-bankowych instytucji finansowych. Łagodzenie polityki kre-

⁴ Zgodnie z definicją stosowaną w ankiecie, wymienione przez banki przykłady zaostrenia polityki kredytowej dotyczą kryteriów udzielania kredytów. Ze względu na ich błędną klasyfikację przez banki, na wykresie 7 zostały przedstawione w kategorii „Inne warunki”.

dytowej dotyczyło głównie warunków kredytowych (marże kredytowe, pozaodsetkowe koszty kredytów), a nie kryteriów, które zostały zastrzone zgodnie z Rekomendacją T.

Wykres 7
Warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

W IV kwartale 2010 r. banki odnotowały spadek popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto około -30%). Niższy popyt stwierdziło niemal 60% ogółu banków, przy czym niecałe 5% ogółu banków określiło zmianę jako znaczną. Odpowiedzi były jednak zróżnicowane – około 30% ogółu banków odczuło nieznaczny wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe. Na koniec III kwartału 2010 r. banki oczekiwały wzrostu popytu w tej kategorii kredytów (zob. wykres 8).

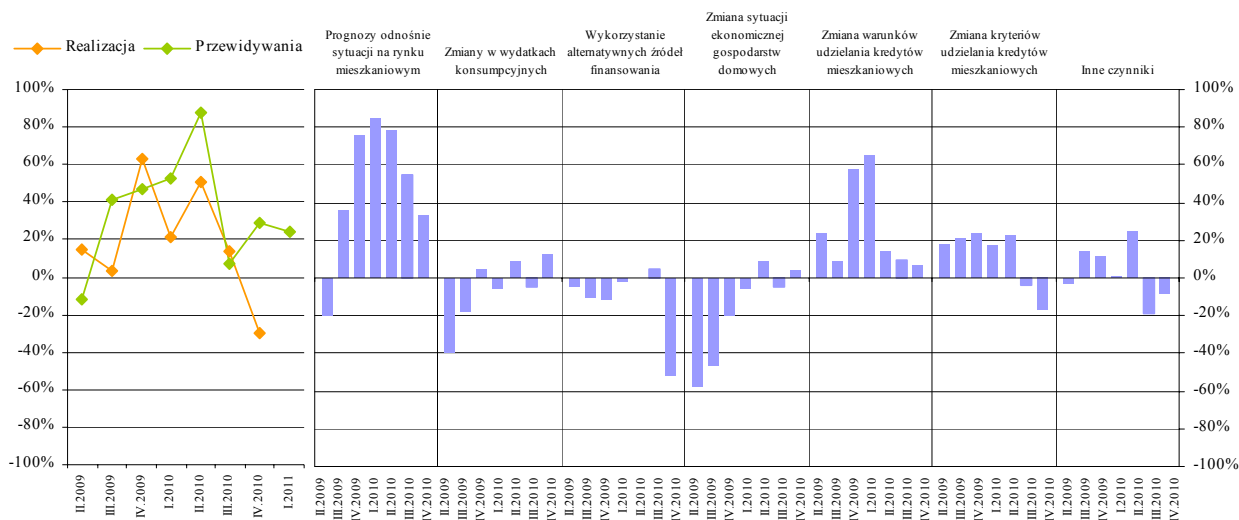
Zdaniem banków główną przyczyną niższego popytu na kredyty mieszkaniowe było wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania (procent netto około -52%). Z odpowiedzi banków wynika, że potencjalni klienci korzystali zarówno z kredytów w innych bankach (około 60% ogółu banków), jak i oszczędności własnych oraz innych źródeł finansowania (w obydwu przypadkach odpowiedzi takiej udzieliło około 48% ogółu banków). Około 17% banków stwierdziło, że spadek popytu związany był z zastrzeniem kryteriów kredytowych, przy czym około 5% ogółu banków uznało wpływ tego czynnika za znaczny.

Szósty kwartał z rzędu banki odczuwające wzrost popytu tłumaczyły go przede wszystkim prognozami odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym (zob. wykres 8). Znaczenie tego czynnika maleje jednak systematycznie i w IV kwartale 2010 r. wymieniło go około 33% banków. Zdaniem banków w kierunku wzrostu popytu oddziaływały również zmiany w wydatkach konsumpcyjnych gospodarstw domowych (procent netto około 12%) oraz ogólna poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (procent netto około 4%). Część ankietowanych banków wymieniła także zmianę warunków udzielania kredytów mieszkaniowych (procent netto około 6%), jednak w tym przypadku odpowiedzi były zróżnicowane (około 3% ogółu banków stwierdziło, że czynnik ten miał znaczny wpływ na osłabienie popytu).

Ponad 20% banków przewiduje dalsze zastrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych w I kwartale 2011 r. (zob. wykres 6). W porównaniu z poprzednim kwartałem obniżyła się liczba banków deklarujących zastrzenie polityki kredytowej (około 34% ogółu banków) oraz siła przewidywanych zmian,

które banki określiły jako nieznaczne. Jednocześnie wzrósł odsetek banków przewidujących brak zmian polityki kredytowej (około 52% ogółu banków) i jej złagodzenie (około 14% ogółu banków).

Wykres 8
Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

Jedna czwarta banków oczekuje wzrostu popytu na kredyty mieszkaniowe w I kwartale 2011 r. (zob. wykres 8). Odpowiedzi banków były bardziej zróżnicowane niż w poprzednim kwartale: oczekiwania wzrostu popytu sformułowało niemal 40% ogółu banków, zaś 15% ogółu banków przewidywało spadek popytu na kredyty mieszkaniowe.

Kredyty konsumpcyjne dla gospodarstw domowych

W IV kwartale 2010 r. banki dokonały dalszego zaostrzenia kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych (zob. wykres 9). Odpowiedzi takiej udzieliło około 70% banków, zaś około 30% ogółu banków określiło zaostrzenie kryteriów jako znaczne. Zmiana polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych była zgodna z oczekiwaniami banków, sformułowanymi na koniec III kwartału 2010 r.

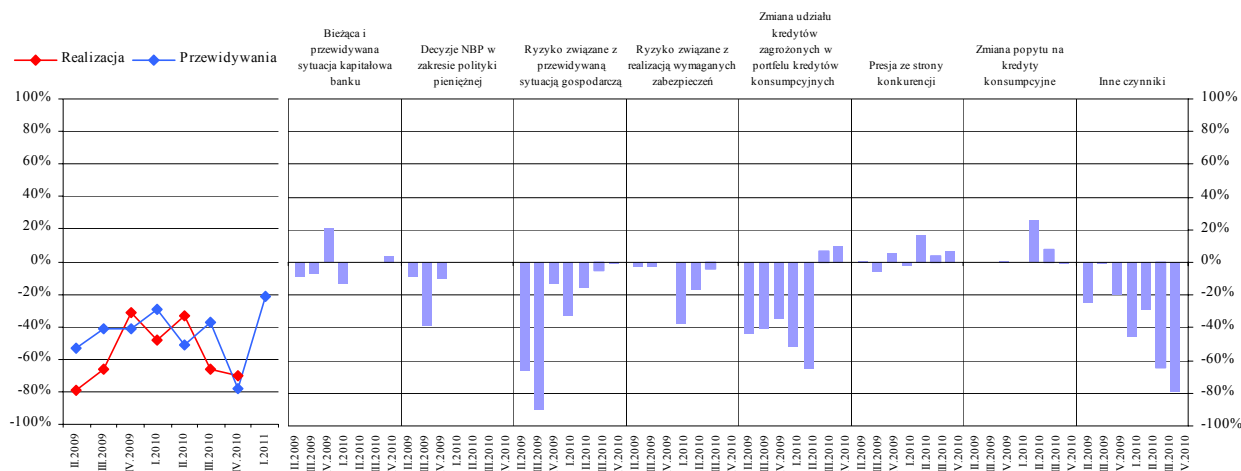
Ponad jedna trzecia banków podwyższyła marże dla klientów obciążonych większym ryzykiem (zob. wykres 10), a około 5% banków zmniejszyło maksymalną kwotę kredytu, z czego część określiła zmianę jako znaczną. Pozostałe warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych wymienione w ankiecie zostały złagodzone. Ponad 30% banków zadeklarowało obniżenie marży kredytowej, zaś około 10% ogółu banków określiło zmianę jako znaczną. W porównaniu z poprzednim kwartałem wzrosła również liczba banków obniżających pozaodsetkowe koszty kredytu (procent netto 15%) oraz wydłużających maksymalny okres kredytowania (procent netto około 9%).

Zdaniem banków zaostrzenie polityki kredytowej dotyczyło przede wszystkim czynników nieuwzględnionych w ankiecie (procent netto około -68%, zob. wykres 10). Banki zaliczyły do nich dostosowania kryteriów kredytowych związane z wdrożeniem Rekomendacji T oraz zaostrzenie procedur oceny zdolności kredytowej

klientów (np. uwzględnienie ryzyka walutowego i stopy procentowej, uwzględnienie zobowiązań innych niż finansowe, wyższe wymagania wobec nowych klientów)⁵. Około 43% ogółu banków określiło zaostrzenie tego rodzaju czynników jako znaczne.

Wykres 9

Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty konsumpcyjne

Większość banków tłumaczyła zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych wyłącznie czynnikami nieuwzględnionymi w ankiecie (zob. wykres 9). Podobnie jak w poprzednim kwartale, banki wskazywały na konieczność wdrożenia zaleceń Rekomendacji T. Odpowiedzi takiej udzieliło około 79% banków, a ponad połowa z nich określiła wpływ tego czynnika na zaostrzenie polityki kredytowej jako znaczny. W IV kwartale 2010 r. ponownie obniżył się odsetek banków wskazujących na ryzyko związane z przewidywaną sytuacją gospodarczą (procent netto około -1%).

Zdaniem większości banków, pozostałe czynniki wymienione w ankiecie były neutralne dla ich polityki kredytowej. Do przyczyn łagodzenia polityki kredytowej 10% banków zaliczyło zmiany udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów konsumpcyjnych. Wpływ wzmożonej konkurencji ze strony innych banków odczuło około 14% ogółu banków, co oznacza wzrost w porównaniu z poprzednim kwartałem.

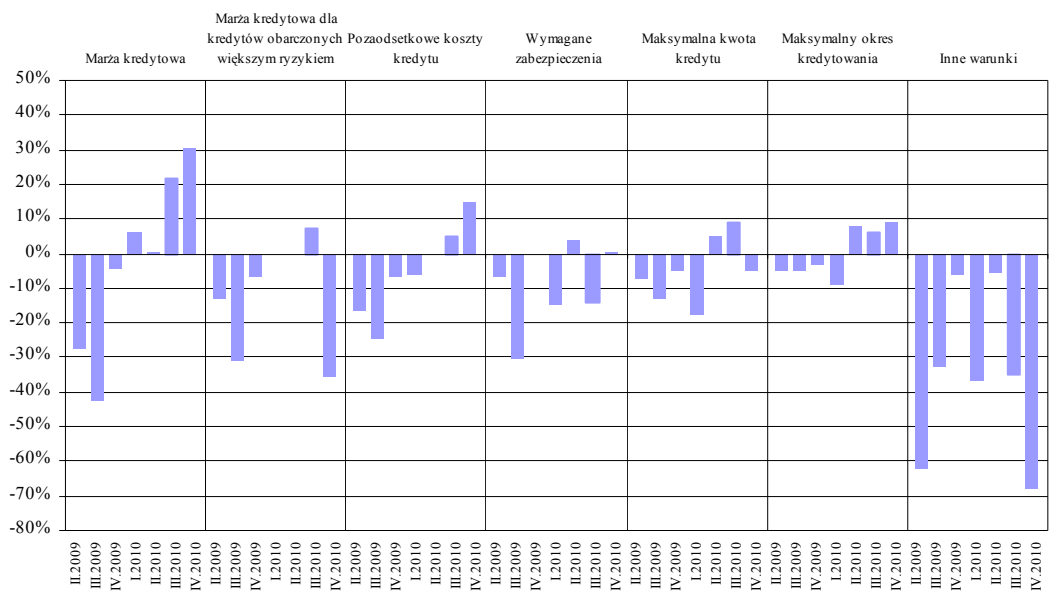
Ponad połowa banków stwierdziła spadek popytu na kredyty konsumpcyjne ze strony gospodarstw domowych (zob. wykres 11). Odpowiedzi takiej udzieliło niemal dwie trzecie ogółu banków, zaś wzrost popytu odczuło około 8% ogółu banków. Kształtowanie się popytu na kredyty konsumpcyjne odbiegało od oczekiwań sformułowanych przez banki w III kwartale 2010 r. (około 20% banków oczekiwało wzrostu popytu).

W opinii banków, głównymi przyczynami niższego popytu na kredyty konsumpcyjne było zaostrzenie kryteriów kredytowych oraz spadek zapotrzebowania na finansowanie zakupów dóbr trwałego użytku (procent netto odpowiednio -59% i około -55%). Większość banków wymieniających te czynniki określiła ich wpływ na popyt jako nieznaczny. W porównaniu z poprzednim kwartałem większa liczba banków wskazała na wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania przez gospodarstwa domowe (procent netto około -25%). Ich zdaniem, największe znaczenie miały kredyty z innych banków i nieuwzględnione w ankiecie źródła finansowania (w oby-

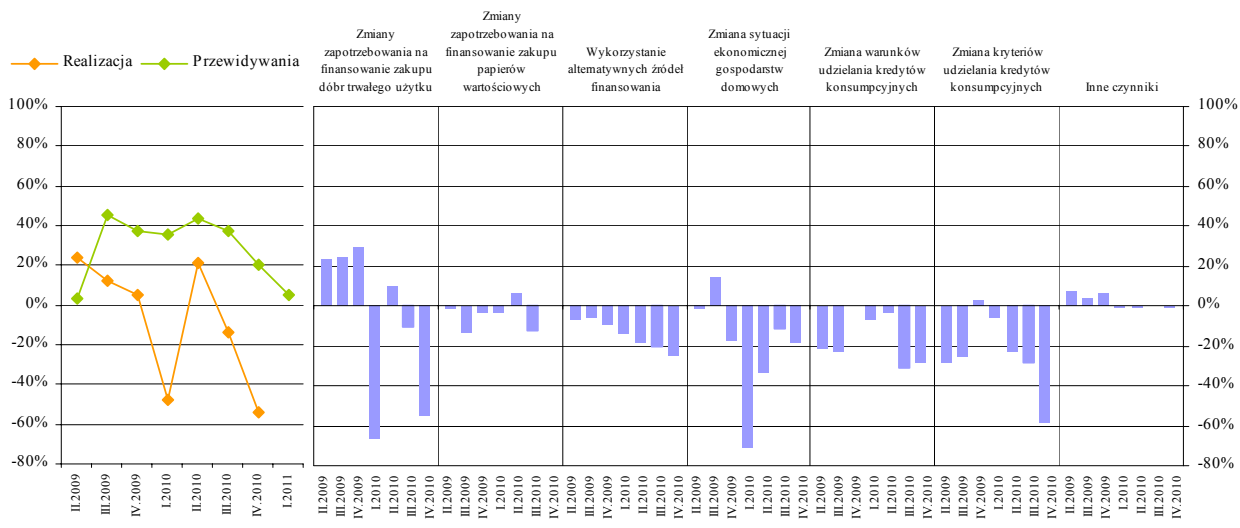
⁵ Zgodnie z definicją stosowaną w ankiecie, wymienione przez banki przykłady zaostrzenia polityki kredytowej dotyczą kryteriów udzielania kredytów. Ze względu na ich błędną klasyfikację przez banki, na wykresie 10 zostały przedstawione w kategorii „Inne warunki”.

dwu przypadkach wymieniło je około 28% ogółu banków). Około 9% ogółu banków określiło wpływ innych źródeł finansowania na popyt jako znaczny. Do czynników osłabiających popyt na kredyt konsumpcyjny banki zaliczyły również zmiany warunków udzielania kredytów (procent netto -28%) oraz zmiany sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (procent netto około -18%).

Wykres 10
Warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

Wykres 11
Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Banki przewidują dalsze zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych w I kwartale 2011 r. (zob. wykres 9). Tego rodzaju zmian spodziewa się około jedna piąta banków, ale odpowiedzi były bardziej zróżnicowane niż w poprzednim kwartale: zaostrzenie polityki kredytowej przewiduje około 42% ogółu banków, zaś jej złagodzenie 21% ogółu banków. Większość banków określiła oczekiwane zmiany polityki

kredytowej jako nieznaczne. **W ujęciu netto banki oczekują wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne w I kwartale 2011 r.** (zob. wykres 11). Odpowiedzi takiej udzieliło około 6% banków, jednak około dwie trzecie *ogółu* banków nie przewidują żadnych zmian popytu.

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są wazone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 29 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1

**Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności
uwzględniona przy liczeniu wag**

Nr pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
	Kredyty długoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów. W przypadku przedsiębiorstw nie uwzględniono podziału na duże oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, ze względu na brak odpowiednich danych w statystyce bankowej.

Źródło: NBP.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankietę.² Jeżeli bank w którymś

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2
Sposób liczenia procentu netto

Nr pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.